

КОНТРОЛ И ПРАВОПРИЛАГАНЕ В ОБЛАСТТА НА РИБАРСТВОТО

Контролът и правоприлагането в областта на рибарството целят да осигурят правилното прилагане на разпоредбите относно рибарството и при необходимост да наложат спазването на тези правила. В това отношение правомощията и отговорностите се споделят между държавите членки, Комисията и стопанските субекти. Срещу държавите членки, които не спазват правилата, може да бъде започната процедура за нарушение.

ПРАВНО ОСНОВАНИЕ

Членове от 38 до 43 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС).

Регламент (ЕО) № 1224/2009 на Съвета от 20 ноември 2009 г. за създаване на система за контрол на Общността за гарантиране на спазването на правилата на общата политика в областта на рибарството, за изменение на регламенти (ЕО) № 847/96, (ЕО) № 2371/2002, (ЕО) № 811/2004, (ЕО) № 768/2005, (ЕО) № 2115/2005, (ЕО) № 2166/2005, (ЕО) № 388/2006, (ЕО) № 509/2007, (ЕО) № 676/2007, (ЕО) № 1098/2007, (ЕО) № 1300/2008, (ЕО) № 1342/2008 и за отмяна на регламенти (ЕИО) № 2847/93, (ЕО) № 1627/94 и (ЕО) № 1966/2006. Този регламент беше частично изменен с Регламент (ЕС) № 1380/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 11 декември 2013 г. относно общата политика в областта на рибарството и с Регламент (ЕС) 2015/812 на Европейския парламент и на Съвета от 20 май 2015 г. по отношение на задължението за разтоварване на сушата.

Регламент за изпълнение (ЕС) № 404/2011 на Комисията от 8 април 2011 г., частично изменен с Регламент за изпълнение (ЕС) 2015/1962 на Комисията от 28 октомври 2015 г., в който се определят подробни правила за прилагането на горепосочения регламент на Съвета.

Регламент (ЕС) 2016/1626 на Европейския парламент и на Съвета от 14 септември 2016 г. за изменение на Регламент (ЕО) № 768/2005 на Съвета за създаване на Агенция на Общността за контрол на рибарството.

ЦЕЛИ

Политиката на контрол цели да гарантира:

- улов единствено на разрешени количества риба и събиране на данни за управлението на рибарството;
- навременно изпълнение на съответните роли на държавите членки и на Комисията;
- прилагане на правилата спрямо всички видове риболов, с хармонизирани санкции в целия ЕС;
- проследимост по цялата верига за доставки, „от рибарската мрежа до чинията“.

В рамките на компетентността на Съюза е приемането на мерки, а отделните държави членки са отговорни за изпълнението на тези мерки и за прилагането на санкции в случаи на нарушения в географските райони, които попадат под тяхна юрисдикция.

ПОСТИЖЕНИЯ

Настоящата система е определена в Регламента за контрол, който влезе в сила на 1 януари 2010 г. и с който изцяло се модернизира подходът на ЕС към контрола на рибарството. По-конкретно с него системата се приведе в съответствие със строгите мерки за борба с незаконния риболов, които ЕС прие през 2008 г. Последвалите реформи на общата политика в областта на рибарството (ОПОР) (от Регламент (ЕО) № 2371/2002 до Регламент (ЕС) № 1380/2013) също въведоха нови промени, с които се цели преодоляване на трайните недостатъци. С течение на времето мерките включваха:

- а.** Подобро сътрудничество в правоприлагането и създаване на Структура за съвместна инспекция (ССИ), осигуряване на обединяване на съюзните и националните ресурси за инспекция и мониторинг на ресурсите чрез Европейската агенция за контрол на рибарството (ЕАКР) (вж. по-долу).
- б.** Постепенно изясняване на правомощията на участниците в сектора на рибарството
 - Държавите членки са отговорни за прилагането на правилата на ОПОР на своя територия и в свои води, както и от корабите, плаващи под техни флагове, които извършват дейност извън териториалните им води.
 - Комисията трябва да гарантира спазването от страна на държавите членки на техните задължения по отношение на равнопоставеността и на ефективността. Тя редовно изготвя за Европейския парламент и за Съвета доклад за оценка на нейните действия за прилагането на правилата на ОПОР от страна на държавите членки.
 - Стопанските субекти, участващи във всички риболовни дейности от улова до предлагането на пазара, превоза и обработката, трябва да спазват разпоредбите на националното право на всеки етап от производството.

в. По-стриктно спазване и хармонизирано прилагане на правилата

Тъй като санкциите в държавите членки се различават, като това представлява пречка за еднообразното постигане на общо равнище на спазване на изискванията, Комисията попълва табло с резултати за спазването на ОПОР с цел подобряване на спазването посредством повишаване на обществената осведоменост за това колко добре се справят държавите членки с дейностите по контрола и правоприлагането.

Очерта се списък от сериозни нарушения като основание за ефективни, пропорционални и възпиращи санкции в националното законодателство: от 2012 г. насам от държавите членки се изисква да въведат точкова система за тежки нарушения на лицензиите, свързани с конкретни кораби, която трябва да се разшири и до капитаните на корабите.

г. Понастоящем проверки се извършват на всички етапи от веригата

Риболовните кораби не могат да напуснат пристанището без лиценз за риболов. За всеки превоз на риба трябва да се предостави информация, доказваща, че рибата е уловена законно. Тази система се прилага за всички риболовни дейности във води на ЕС и за всички риболовни съдове на ЕС, както и за гражданите на ЕС, независимо от това къде извършват риболов. Тя се прилага също и по отношение на любителския риболов на уязвими рибни запаси и по отношение на аквакултурата, доколкото те са обхванати от правилата на равнище ЕС, например риболова на змиорка или някои форми на любителски риболов на червен тон.

д. Постепенно с традиционните инспекции бяха съчетани съвременни технологии, прилагани за наблюдение и контрол

Понастоящем те включват електронната система за съобщаване на данни (ERS или „електронни корабни дневници“), която се използва за записване на данни за улова, разтоварването на суша, продажбите и т.н., както и за докладването на тези данни в рамките на държавите членки.

Държавите членки са задължени да обменят данни относно риболовните дейности (дневник на риболова, декларация за трансбордиране, декларация за разтоварване на сушата и т.н.). По-специално, когато плавателен съд на дадена държава членка извършва риболовни дейности във водите на друга държава членка, при поискване, държавата на флага трябва да изпрати задължителните данни на другата държава членка. Информацията трябва да бъде записана, безопасно съхранена и предоставена на разположение на всички държави членки. Освен това форматът за обмен и предаване на данни се основава на стандарта Р1000 на Центъра на ООН за улесняване на търговията и електронния бизнес (UN/CEFACT).

Системата за наблюдение на корабите (VMS) е сателитна система, която предоставя на постоянни интервали данни за местоположението, курса и скоростта на корабите (и двете системи понастоящем са задължителни за риболовни съдове с дължина над 12 м). Корабите със същия размер от страни извън ЕС са задължени да са оборудвани с работещо устройство за сателитно проследяване винаги, когато плават във водите на ЕС. Системата за автоматична

идентификация (AIS) е автономна и постоянна система за идентификация и наблюдение на плавателни съдове, която се използва за осигуряване на сигурност и безопасност по море и постепенно се разширява, така че да обхваща всички риболовни кораби от ЕС с дължина над 15 м.

ЕВРОПЕЙСКА АГЕНЦИЯ ЗА КОНТРОЛ НА РИБАРСТВОТО

Тази агенция беше създадена през 2005 г. като ключов елемент за подобряване на спазването на правилата на ОПОР. Агенцията подобри еднообразното и ефективното правоприлагане чрез обединяването на средствата на ЕС и националните средства за контрол, инспекция и мониторинг на риболовните дейности и тяхното координиране (посредством съвместни планове за разполагане (СПР) в качеството им на основен инструмент на Агенцията). Проверките на Агенцията са насочени към плавателни съдове с дължина над 12 м.^[1] Тази оперативна координация, която е основната задача на Агенцията, спомогна за справяне с недостатъчните резултати при правоприлагането, породени от несъответствията в методите и приоритетите на системите за контрол на държавите членки.

С приемането на Регламент (ЕО) № 1224/2009 на Агенцията бяха възложени нови правомощия с цел подобряване на нейната ефективност. Нейните дейности се финансират от три източника: от бюджета на ЕС, от плащания за услуги, предоставяни на държавите членки, и от приходи от публикации, обучения и други услуги, предоставяни от Агенцията.

В навечерието на стартирането на наскоро реформираната ОПОР през 2014 г., Европейската агенция за контрол на рибарството се съсредоточи върху новите обстоятелства с цел утвърждаване на културата на спазване и на равнопоставените условия на конкуренция в сектора на рибарството. Конкретните инструменти, които ще дадат възможност за нов тласък към постигането на тази цел, включват:

- Регионални СПР: инструментът, чрез който агенцията организира разполагането на националните човешки ресурси и материалните средства за контрол и инспекция, обединени от държавите членки. СПР насърчават икономически ефективното използване на човешките и материалните ресурси на държавите членки по координиран начин и Агенцията започна да разширява техния обхват, така че да включват регионални и многовидови съвместни планове за разполагане (Комисията за риболова в североизточните части на Атлантическия океан (NEAFC), Организацията за риболова в северозападната част на Атлантическия океан (NEAFC) и пелагичните видове в западните води). ЕАКР предвижда разширяване с включването в най-близко бъдеще на рибарството с регионален, многовидов и постоянен характер.
- Стратегии за контрол на забраната за изхвърляния: да се прилагат за предпочитане чрез регионалните СПР, като се дава възможност

[1]ОВ L 343, 22.12.2009 г, стр. 9

стратегическите решения да бъдат вземани на равнището на ръководна група, при което Европейската агенция за контрол на рибарството ще съдейства за ефективното им наблюдение. В зависимост от характеристиките на риболова ще се прилагат различни методи и наличните инструменти ще се използват и изпитват. Това е от съществено значение, за да се окаже подкрепа за новата ОПОР.

- Целеви групи за оценка на икономическата ефективност и на спазването: създаване на две целеви групи с цел оценяване на спазването и на икономическата ефективност на контролните дейности.
- Базова учебна програма: една базова програма за обучение на инспекторатите по рибарството на държавите членки за първи път ще даде принос към ОПОР и ще се прилага в тази област по еднакъв начин.
- Системи на информационните и комуникационните технологии (ИКТ) на Европейската агенция за контрол на рибарството: разработени така, че да допълват националните системи. Това са уникални системи, разработени от Агенцията и предоставени на разположение на държавите членки с цел подпомагане на контрола на ОПОР на равнище ЕС. Тези електронни инструменти дават възможност за непрекъснат обмен на данни и разузнавателни сведения в реално време, като по този начин се ограничават възможностите за манипулиране на информация и се спомага за ограничаването на нарушенията.

От октомври 2016 г. насам, в съответствие с Регламент (ЕС) 2016/1624 на Европейския парламент и на Съвета, с който беше създадена Европейската агенция за гранична и брегова охрана, мисията на Европейската агенция за контрол на рибарството също включва сътрудничество с Европейската агенция за гранична и брегова охрана и с Европейската агенция по морска безопасност, всяка в рамките на своя мандат, с цел подобряване на ефикасността на функциите на бреговата охрана^[2]. Това споразумение за сътрудничество предоставя подкрепа на националните органи, като им предоставя обща информация, услуги за надзор и обучение, и като планира и изпълнява многоцелеви операции в областта на морското наблюдение.

Европейската агенция за гранична и брегова охрана, от своя страна, има за цел да осигурява, наред с другите си задължения, събирането и споделянето на информация, свързана с контрола на риболова, откриването на замърсяване и спазването на морското законодателство.

Европейска агенция за морска безопасност предоставя интегрирани морски услуги, основани на системите за корабно докладване (например VSM) и на други средства за наблюдение, на Европейската агенция за гранична и брегова охрана и на Европейската агенция за контрол на рибарството. Тези информационни услуги включват откриване, идентифициране и проследяване на кораби, наблюдение на отправни точки и откриване на аномалии, което

[2]Функциите на бреговата охрана могат да включват: морска безопасност, сигурност, търсене и спасяване, граничен контрол, контрол на рибарството, общо правоприлагане и опазване на околната среда.

също улеснява разкриването на незаконен, недеклариран и нерегулиран (ННН) риболов.

През юни 2016 г. беше предприета важна стъпка в борбата с ННН риболов с влизането в сила на Споразумението за мерките на пристанищната държава, под егидата на Организацията по прехрана и земеделие към Организацията на обединените нации (ФАО) от 2009 г. насам, подписано от над 30 държави, включително от ЕС от името на неговите 28 държави членки. Споразумението за мерките на пристанищната държава е първият обвързващ международен договор, който се съсредоточава конкретно върху незаконния риболов, като установява предприеманите от пристанищните държави изисквания и мерки, на които даден чуждестранен риболовен кораб трябва да отговаря или на които е подложен, като условие за използването на пристанищата в пристанищната държава. Сред тях са разпоредби за предварително уведомяване за влизане в пристанище, използване на определени пристанища, ограничения за влизане в пристанище и разтоварване на риба, изисквания по отношение на документацията и пристанищни инспекции, както и подобни мерки като списък на плавателните съдове, които се занимават с ННН риболов, търговски мерки и санкции.

ПРИЛАГАНЕ НА НОВОТО ЗАДЪЛЖЕНИЕ ЗА РАЗТОВАРВАНЕ НА СУШАТА

От 2014 г. насам ОПОР включва задължение за разтоварване на сушата на целия улов, с което се слага край на разточителната практика да бъде изхвърляна обратно в морето годна за продажба риба, прилагано постепенно от 2015 г. Регламентът за общата политика в областта на рибарството, изменен с Регламент (ЕС) 2015/812 на Европейския парламент и на Съвета от 20 май 2015 г. по отношение на задължението за разтоварване на сушата, регламентира редица технически мерки за съхраняване (как и къде рибарите могат да ловят риба, подробности относно вида на използваните риболовни уреди, затворените за риболов зони и други мерки за защита на морската среда). Настоящият регламент за контрол взема предвид задължението за разтоварване на сушата, включително разпоредбите, уреждащи докладването и съхраняването на улова, както и установяването на правила за използването на електронни системи за наблюдение от разстояние и присъствието на наблюдатели на борда за наблюдение на спазването.

РОЛЯТА НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ

След приемането на Договора от Лисабон Парламентът има роля на съзаконодател в рамките на обикновената законодателна процедура и играе централна роля в определянето на ОПОР и на свързания с нея Регламент за контрол.

Тъй като ефективното и недискриминационно прилагане на правилата трябва да бъде един от основните стълбове на ОПОР, комисията по рибно стопанство на Парламента (PECH) следи внимателно мерките за контрол и правоприлагане на

политиката. Спазването на правилата и последователният подход към контрола представляват най-добрият начин да се защитят интересите на риболовния сектор в дългосрочен план. Във връзка с това, като признава съществуването на значителни разлики в прилагането на Регламента за контрол в държавите членки, на 25 октомври 2016 г. Парламентът прие [резолюция](#) „Как да се стандартизира контролът върху риболова в Европа?“. Сред препоръките за гарантиране на съответствие с разпоредбите относно рибарството и на уеднаквяване на практиките за контрол се съдържат: да се подобри сътрудничеството между държавите членки чрез обмен на инспектори, методи за контрол и данни; да се укрепи мандатът на ЕАКР и ресурсите, с които тя разполага; да се въведе уеднаквена учебна програма за обучение на инспекторите в рибарството; да се стандартизират процедурите за контрол и санкции в Съюза; и да се създадат механизми, които да изтъкват добрите практики, така че да се подобри спазването. На 30 май 2018 г. Парламентът прие [резолюция](#) относно прилагането на мерки за проверка на съответствието на рибните продукти с критериите за достъп до пазара на ЕС.

Парламентът също така разглежда и одобрява годишния доклад на Европейската агенция за контрол на рибарството за освобождаване от отговорност във връзка с изпълнението на нейния бюджет.

Проучвания за комисията по рибно стопанство (PECH):

- [Социално и икономическо въздействие на системата с наказателни точки \(2016 г.\);](#)
- [ОПОР — процедури за установяване на нарушение и наложени санкции е целия ЕС \(2014 г.\);](#)
- [Незаконен, недеklarиран и нерегулиран риболов: санкции в ЕС.](#)

Priit Ojamaa
05/2019

